

Zdeněk Lorenz | **Stříbrný orel**

photo © dapony, 2008

Z D E N Ě K
L O R E N Z

Stříbrný orel

TRAMTARIA PRESS/TUNEL
ČTENÍ NA DOVOLENOU

Otočením ozubeného kolečka na tranzistorovém rádiu Monika se Petr dostal o sto tisíc kilometrů dál, do neznámého buše vzdálených světů, kde k němu promlouvali muzikáloví hrdinové a noční jazzové orchestry, jenom osobitě noční, protože jejich hudba v pozdních večerních hodinách a brzkých ranních, čerstvě probuzených minutách, kdy zářily ve ztichlém městě za oroseným oknem sporé reklamy, ta jejich night music bila na ebenové desky nostalgie v jeho srdci a vyrývala drobné, ale soustředěné cestičky. Pohnul kolečkem trochu doleva. Španělsko, Itálie, companieros, ještě kousek, Deutschland-Rundfunk, zabránil palcem a majestátní hlas Vatikánu ho skoro srazil k zemi. Bůh je však přítomen jen chvíli, Petr ho zapíjí bílým vínem přímo z láhve a letí do Polska za zběsilých zvuků Armstrongovy trubky, několik slov českých zpráv, honem pryč a šansony země pod Eiffelovkou. Zahledí se přes stékající potůčky deště ven. Jakoby mu velké těžké zvíře sedlo na prsa. Jak to jde krásně, takhle cestovat bez příslibů a formalit.

Jezdec na rádičku narazil, ohlásil konec své dráhy, Petr Moniku zhasl a položil vedle sebe na prošlapaný koberec. Pokoj byl tmavý, ležel kolem něj s temným úšklebkem. Irena se převalila na bok, až postel zapraskala. Spí celkem klidně, kluka dali k dědovi na Smíchov. Pohlédl k oknu a ven do vlhké, pleskavé noci. Proč hvězdy musí zářit jenom chvíli při milování... Ted' je venku zamračeno a nad městem poprchává. Proč musí být o půlnoci na všech stanicích zprávy?!

Dopil zbytek vína a vzal do ruky znovu tranzistorák. Nezapínal, jen nařídil jezdec přesně doprostřed. Jeho dávná hra. Přejel si prstem pravé obočí. Jeho dávný pohyb. A ted' ho zapnu!

Radio Luxemburg plivalo z citlivého repráčku jeden rokenrol za druhým a Petr byl zase v tom jako po mnoho posledních nocí.

... Vždyť já jsem tak starý a ještě se tak navíc jmenuju, Starý, Petr Starý, který pamatuje ještě postávání na trafáči, po rozích s rádijky u ucha, očumování holek, jejich úsměvy a hlavně život města. Irena vzdychla a mlaskla. To jsme poslouchali před dvaceti lety, i Ty jsi to poslouchala Ireno, ale to jsi ještě nosila vysoko natupírovanou hlavu, úzké šponky a na nohách pilky.

Srdce s ním tak lomcovalo, že se instinktivně přidržel stolu, když vstával. Co to, že to dneska na mě tak sedlo? Při cestě do koupelny měl najednou pocit, že se pozvrací, ale překonal to a napil se z kohoutku studené vody. Setřást tu bolestínskou melancholii půlnoci, kdy je všechno naprosto jiné než ráno, nerozhodovat se o ničem — nebezpečné, spát a nevnímat. Zůstal stát uprostřed pokoje, ve tmě prosycené automatickými pohyby desetiletého manželství a přemýšlel. Mírně se kolébal v kotnících, jak jím prostupovala melodie. KDE byl ten pocit tak dlouho?

Vrátil se do koupelny zhasnout a ostré světlo ho překvapivě bodlo do očí. Tupě civěl do zrcadla a rotačka v jeho hlavě tiskla stále to samé na sítnici oslepenou světlem a alkoholem. CHCI tam zase být, CHCI TAM ZASE BÝT... dám deset let života, abych prožil své mládí tenkrát, znovu v těch letech, ale s dnešním mozkiem, názory, zkušenostmi, abych mohl vnímat a vsřebávat do sebe ten pocit vojáka, který je poprvé po dvou letech v civilu, trestance v květnu propuštěného, pijícího a kouřícího, bez obav, že ho někdo uvidí, v právě otevřené zahradní restauraci, pocit dítěte, které našlo svou dávno oplakanou hračku.

Do prdele. Nebude tu vodu pít, ještě by mu z ní bylo zle. Stáhl třemi prsty tvář a zíral na červenou sliznici oka. Vycenil na sebe zuby, u krčku zažloutlé a uvažoval.

Vlasy mi visí do obličeje a oči mají výraz šilence... je to z vína? Nebo z touhy po změně? Někam chci — nemůžu jen poslouchat z rádia stanice ztracených časů... já tam chci být alespoň na chvíli a pak zase budu klidně tady, mám to tu rád, ale nechci být morče, které zajde na špatný pokus laboranta.

Zhasl, vrátil se do pokoje a opřel hlavu o studené sklo okna. Proč je pryč ta velká neonová reklama z Václaváku a nejenom jedna — skoro všechny. Nebo už nesvítí... ale já potřebuju barevnou noc, kde se žije a ne noc, kde je tma jako v hrobě, společném hrobě tisíců zpocených lidí, převalujících se mlaskajících mrtvol. Vyoperujte mi minulost z hlavy a budu se těšit z přítomnosti, ale pozor, každá přítomnost je v tomto okamžiku již minulostí.

Proč hvězdy... řekl do skla a skromných světýlek za ním, ale zapomněl, co chtěl říct a jeho dech nechal po sobě orosený ostrůvek. Bolí mě hlava Ireno a Ty si spíš, dodal — a v Tvém spánku je určitě spousta neonů, které svítí až do rána.

Povzdechl si. Dnes už to není ono. A ani on už není TO ONO. Ale stejně v sobě cítil ještě to vítězství nad životem, při večerech napjatých chytáním odkapávajících vteřin, pod mosty a na mostech vždy s partou, tranzistoráky, kytarou, v úzkých páskovských kalhotách s patkou do očí a později s obříma kotletama na twistu ve Vagonu s Dykem, jeho nejlepším přítelem. Kde je mu asi konec? Kde žije své vítězství... On tady, ve zdech rodiny, u své Ireny, na ní má ten pocit vítězství, ten zlomek co zbyl, když mu dýchá do ucha oschlými rty horké vzrušení a on to své, vlhké a unaveně pohyblivé chrčí do polštáře, nehty zaryté do jejích rukou, kdy je jím přikována, přibita na třech místech svého těla, jako vzdychající Kristus, odpykává jeho hříchy, za jeho zabitý, promarněný čas, který mu unikl, ani neví jak.

Unikl tak rychle a tak nenávratně jako život z jeho psa, kterého míval jako student, Arana, co jedl koláč z rebarbory,

podle maminky z reveně, ze které, jak všichni potom říkali, se mu udělala za uchem tvrdá, zhoubná boule a on, Petr Starý, musel svého Arana odvést utratit tak, jak se utrácí dvě koruny za cokoliv. Utráčeč hladil psovi hlavu, musel stát celý vybočený a nakřivo, protože pes stál kvůli bouli s hlavou také celou nakřivo, jakoby povídal „já nevím“. A díval se žlutýma očima po Petrovi, třásl se — ne zimou — venku byl teplý podzim, z kafečky řval rokenrol a začaly jezdit nové, moderní tramvaje, které samy zavíraly. Třásl se smrtí, která prosakovala z té hladící ruky a pán řekl Petrovi, aby raději odešel, ale on se chtěl dívat, chtěl vidět umření, protože se mu zdálo, že umře společně s Aranem.

A pak se ten pán alespoň potočil a snažil se omluvně zakrýt svůj pohyb, svoje konání, za které mu platili a pes se mu skrze nohy obracel ke svému majiteli, našikmo říkal — mám to za sebou, ale Tebe ještě všechno čeká, poslušání rozkazů, život na řemínku, žrádlo které si sám nevybereš, studená bouda a přehnaná věrnost za pohlazení a slovo, kterému nerozumíš. A nakonec i ta boule, co poroste. (Pán si připravil podivnou trubku.) Každý Ti bude říkat, že to nic není a spousta příbuzných uvažovat, jak nepřijít o užívací právo na Tvou boudu a když Tě na vlastní podpis pustí domů, budeš hledat po zásuvkách stolu něco, čím bys mohl sám... ale skákat z mostu...? Ne, to by zkazilo všechny představy o tom, jak je krásné létat.

Pán si vyhrnul rukáv. Šílený bolestí potkáš své mrtvé známé a podruhé v životě ucítíš jeho vůni, tak jako tenkrát, ve strmé klenbě matčina břicha. (Pes přestává být hlazen.) Tam jsi poprvé nasál a rozhlédl se v té tmě, spokojený a bez potřeby jít někam jinam. Něco se dozvědět, něčím se stát, poznat celou pravdu a potom ten tlak a otvor před tebou, oslňující, opravdový, ano, Ty nejsi slepý, jak se ve tmě zdálo.

Něco se vrzavě natáhlo. Ale tisíckrát si budeš přát raději slepý být a tím to vlastně pro Tebe začalo. Tupé dusnutí.

A tím to vlastně pro Arana skončilo. Bez opory nohou, s nezvyklou tíží v hlavě, rozběhl se a poposkočil. Byl chvíli v prašném dvoře, kde se probíhal jako štěně, zapotácel se, i v tom potáčení bylo něco štěněčího, upadl na hadry, rozprostřené pod něj a trochu do nich červeně unikal a utíkal ode všech povinností a rozkazů. Za utracení majitel utratil 45 Kčs, dostal stvrzenku a list.

Rádio už dlouho vydávalo jen bublavý zvuk, ale Petr stále zíral dolů, do blikajícího černého masivu města. Odlepil čelo od skla a šel k sekretáři. Po hmatu, naučeným pohybem, vytáhl láhev. Která to bude? Malá noční hra — na sebe. Patro mu stáhla chuť slivovice. Tu zrovna nechtěl, ale co... Přilepil se zpátky, obličejem na studené sklo. Alkohol se smísil a město v dešti před ním se zatočilo. Znovu se napil a z dešťové mazanice roztřeseného města a trochu nad ní najednou vyrazila dvě světélka, červené a snad bílé, v obrovské výšce. Petr se pokusil na ně zaostřit pohled, zatřásl hlavou, podíval se znovu — ano, je to letadlo. Letí ke svému cíli. Sklo před ním se opět zarosilo, jak začal zrychleně dýchat. Cíl. Někam běžet, jet, nebo letět, kamkoliv — k cíli. Utéci tady od toho všeho, od stárnoucí ženy, která nepochopí, že je možné vládnout a přitom nemít žádnou moc, od jejího vráskami napadeného krku, vytahaného břicha, třicetpět není tolik, to se právě startuje. Zkušenosti u sebe — a cíl — život před sebou.

Pryč od Jindry, který se jenom ptá co to je, já nejsem sám ještě dospělý a mám vychovávat, dávat rady do života svému dítěti?! Mám jich dost tak pro sebe.

Uchopil prudce kliku okna, až mu zbělely klouby. Za Rikou — poletím za Rikou! Za tou Rikou, po které tenkrát bláznili všichni kluci od Myšáka. Za Rikou s dlouhou náušnicí a síťovými punčochama. Bude pořád mladá a hezká. Dala mu adresu, bydlela tenkrát v Bratislavě u babičky. Udělal

několik potácivých kroků ke stolu. tu adresu tam mám, je tam, v mých deskách, kam mi Irena neleze. V pořádku, ani Jindra ji tam neobjevil při svých toulkách za tajemnými věcmi tohoto světa.

Šuplík s rachotem vypadl a Irena udělala IÚCH a převalila se na břicho. Petr si rozsvítil stojací lampičku, už se na nic neohlížel, hrabal v papírových vzpomínkách a brzy našel co chtěl. Babička už bude vědět, kde Rika je. Ale co moje žena? A Jindra! Obrátil se k posteli. Zpod deky vykukovala zčervenalá pata se zažloutlou tvrdou kůrkou kůže.

Ne! Musím pryč! Uteču zpátky! O dvacet let zpátky! Byl teď pevně rozhodnut. Kufr nešel dolů, skříň byla vysoká i na strážlivého člověka a Petr si musel přistavit židli. Vyházel do něj celý šatník i s ramínky. Nerovnal, tolik toho zase nebylo.

Riko, snad jsi se od té doby moc nezměnila, nevdala... ale Ty ne, Ty jsi nikdy nechtěla mít děti — říkala jsi, že přivést dítě do téhle doby je egoismus. A to byla přitom TAMTA doba.

Taxi mu zastavilo hned a když stoupalo k Ruzyni, Petr se musel znovu napít slivovice, kterou strčil při balení věcí do kapsy saka. Nabídl řidiči, ale ten nechtěl. Pozoroval pomačkaného, neoholeného muže na zadním sedadle a uvažoval, zda mu za jízdu zaplatí. Ale Petr měl peníze, dlouho si tajně ukládal do desek všechny zaplacené přesčasy a nebylo jich málo, protože domů se mu chtělo z práce v poslední době stále méně.

Když dojeli k letišti, přestalo pršet a na východě začalo probleskovat ráno, ještě šedivé a přitom už zlaté. V intervalech vanul mezi letištními budovami ostrý vítr stále plný drobných dešťových kapek. Chvílemi se přistihl, jak nervózně sleduje velké hodiny u stropu haly, jako by měl něco zmeškat. Stále pil. Za půl hodiny mi letí letadlo. Je to dlouho, co tu byl s Dykem a Marcelou, to bylo ale kus dál, na starém letišti, chtěli ukrást letadlo a někam letět. NĚKAM. Vyšel na letištní terasu, ale díval se opačným směrem, na město, ne na leta-

da. Alespoň dopis jsem mohl napsat. Přejel si palcem obočí a zaplašil výčitky posledním lokem. okolí měkce plavalo. Láhev od slivovice nechal na obrubě, působila v té zděné ploše malinká a osamělá proti obloze a horizontu města. Tam někde teď vstává Irena a diví se, že jsem šel už do práce. A támhle dole bude za chvíli Jindra tahat dědu z postele, aby s ním šel na Barrandov, na trilobity.

A já!!! nadechl se zhluboka čerstvého, deštěm umytého vzduchu a zvrátil hlavu dozadu. Kolmo vzhůru. Usmíval se. Přecházel potom po letištní ploše k letadlu a zamával opuštěné lahvi na terase. Úsměv mu vydržel až do chvíle, kdy se letadlo odlepilo od betonu a začalo stoupat. Žaludek se smrskl, celý Petrův vnitřek stoupal s letadlem a malé ostré zvířátko se v něm převalilo a znovu a stále rychleji a rychleji.

Nedbal svítícího upozornění, odepnul pásy a přidržující se opěradel podél uličky, dopotácel se s vytřeštěnýma očima na toaletu, klekl a chvíli zíral do chromovaného otvoru. Přetlak mu nacpal hlavu až k bílému prkénku a on zvracel, dostával ze sebe tu nahromaděnou špínu, dával se životem, který bral v příliš velkých dávkách a jeho šťávy jakoby tvořily za letadlem krásné průzračné krystalky vykoupení.

Hluboko dole, na smíchovských pláních nad Prahou, pohlédl malý chlapec do azurové dálky nad svou hlavou a řekl:

„PODÍVEJ, DĚDO, STRÍBRNÝ OREL!!!“

— — — —
— — —

Zdeněk Lorenz
Stříbrný orel

povídka z nerealizované sbírky
»Pět dopisů životu« /1984/

digitalizace/typo/foto
dapony

sazba typem Din-Mittelschrift
11pt

tramtaria press/edice tunel
2008
čtení na dovolenou